

УДК 343.237

М. А. Рубашенко,
канд. юрид. наук, доцент, доцент
кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ ГРУПОЮ ОСІБ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ КАСАЦІЙНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Аналізуються правові позиції вищої судової інстанції, які стосуються такої форми співучасті, як «вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб». Ця форма співучасті вже давно є найбільш дискусійною як у теоретичній, так і в практичній площині. У статті проводиться огляд окремих постанов Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за останні кілька років.

Дослідження структурується на основі постановки ключових питань, які дискутуються в доктрині кримінального права: 1) складною чи простою є ця форма співучасті; 2) чи працює «принцип матрешки» та як саме; 3) на якій стадії може виникнути попередня змова; 4) як скласти формулу кваліфікації за наявності вказаної форми співучасті.

Ключові слова: форми співучасті, попередня змова, вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб, судова практика.

Вступні зауваги. Кваліфікація злочину за такої форми співучасті, як вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 28 Кримінального кодексу України (далі – КК)), досі залишається найбільш проблемним питанням в тому розділі теорії співучасті в злочині, який стосується її форм. Мета цього огляду – показати яку відповідь на основні дискусійні питання стосовно цієї форми співучасті надає практика Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду України (далі – ККС), у тому числі й ураховуючи те, що правові висновки цього суду, сформульовані ним у конкретних справах, є обов’язковими для всіх суб’єктів владних повноважень (у т. ч. і суду) при застосуванні відповідних норм матеріального права.

1. Проста чи складна форма співучасті?

Учинення злочину за попередньою змовою групою осіб ККС у своїх постановках послідовно розглядає як просту форму співучасті (співвиконавство). Так, у постанові від 24 травня 2018 р. оцінюючи засудження двох осіб за вчинення розбою за попередньою змовою групою осіб, ККС зазначив, що «під час безпосереднього нападу ОСОБА_1 завдавав ударів, а ОСОБА_3 зривав сумку та золотий ланцюжок, що указує на певний розподіл ролей співвиконавців. Суд дійшов обґрунтованого висновку про наявність в діях засуджених ОСОБА_1 та ОСОБА_3 *простої форми співучасті* – групи осіб за попередньою змовою»¹. Характеризуючи вчинення грабежу групою осіб за попередньою змовою у постанові від 14 листопада 2019 р. по справі № 710/439/17 ККС вказує, що учасники вчинення злочину такою групою діють як співвиконавці². У постанові від 26 лютого 2020 р. по справі № 470/857/16-к ККС сформулював правову позицію щодо вчинення умисного вбивства за цієї форми співучасті. На думку касаційної інстанції, «умисне вбивство визнається вчиненим за попередньою змовою групою осіб (п. 12 ч. 2 ст. 115 КК), якщо в позбавленні життя потерпілого брали участь за попередньою домовленістю як *співвиконавці дві і більше особи*»³.

При цьому ККС дотримується сформульованого ще в постановках Пленуму Верховного Суду України (далі – ПВСУ) підходу щодо широкого трактування поняття «виконання об'єктивної сторони злочину» у разі співучасті: «співвиконавцями умисного вбивства повинні визнаватися також ті особи, котрі хоча й не вчинювали дій, якими безпосередньо було заподіяно смерть потерпілого, але, маючи з іншими співвиконавцями вбивства єдиний умисел, спрямований на позбавлення потерпілого життя, здійснили частину того об-

¹ Постанова ККС ВС у справі № 357/14244/15-к від 24 трав. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74342460> (дата звернення: 15.05.2020).

² Постанова ККС ВС у справі № 710/439/17 від 14 листоп. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85678645> (дата звернення: 15.05.2020).

³ Постанова ККС ВС у справі № 470/857/16-к від 26 лют. 2020 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88016802> (дата звернення: 15.05.2020).

сягу дій, який група вважала за необхідне виконати з метою реалізації цього умислу»⁴. Приблизний спектр таких дій описується в абз. 2 п. 16 постанови ПВСУ від 7 лютого 2003 р. № 2, до яких належать: застосування на початку нападу насильства щодо потерпілого з метою приведення його у безпорадний стан; подолання опору потерпілого з метою полегшити заповідання йому смерті іншим співучасником; усунення певних перешкод, що заважають іншій особі заповідати потерпілому смерть; надання особі, яка згідно з домовленістю заповідіє смерть потерпілому, конкретної допомоги під час учинення вбивства тощо⁵. Фактично повністю цитує ці роз'яснення ККС і в постановках від 24 жовтня 2018 р.⁶ та від 8 листопада 2018 р.⁷ (справи № 733/249/16-к та № 243/3885/14 відповідно), при цьому додаючи, що «умисне вбивство визнається вчиненим за попередньою змовою групою осіб (п. 12 ч. 2 ст. 115), якщо у позбавленні життя потерпілого брали участь за попередньою домовленістю як співвиконавці дві і більше особи. Кожна з осіб, які з умислом на вбивство завдали потерпілому поранення, незалежно від того, яке з поранень виявилось безпосередньою причиною смерті потерпілого, повинні відповідати за умисел на вбивство як співвиконавці». У постанові від 10 вересня 2019 р. у справі № 737/98/14 ККС також зазначає, що у розглядуваній формі співучасті співучасники діють як співвиконавці і при цьому, з урахуванням конкретних обставин справи та змісту спільного умислу осіб, що вчинюють вбивство за попередньою домовленістю, до таких дій можуть бути віднесені передача іншому співучаснику зброї, подолання опору потерпілого або приведення його у безпорадний стан з метою полегшити заповідання йому смерті іншим ви-

⁴ Постанова ККС ВС у справі № 470/857/16-к від 26 лют. 2020 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88016802> (дата звернення: 15.05.2020).

⁵ Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: постанова Пленуму ВСУ від 7 лют. 2003 р. № 2 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03> (дата звернення: 15.05.2020).

⁶ Постанова ККС ВС у справі № 733/249/16-к від 24 жовт. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77459293> (дата звернення: 15.05.2020).

⁷ Постанова ККС ВС у справі № 243/3885/14 від 8 листоп. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78111237> (дата звернення: 15.05.2020).

конавцем тощо⁸. Нарешті у постанові від 4 березня 2020 р. (справа № 221/3264/16-к) ККС зазначив: «хоча засуджений ОСОБА_1 й не вчинював частини дій, які стали безпосередньою причиною заподіяння смерті потерпілому, але, будучи об'єднаним з іншим співвиконавцем єдиним умислом, виконав частину того обсягу дій, який група вважала необхідним для реалізації спільного умислу, командував та надавав поради, внаслідок чого злочин було доведено до кінця. Кожна з осіб, які з умислом на вбивство завдали потерпілому поранення, незалежно від того, яке з поранень виявилось безпосередньою причиною смерті потерпілого, повинні відповідати за умисне вбивство як співвиконавці цього злочину»⁹.

Такий підхід означає, що вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою передбачає наявність як мінімум двох співвиконавців, що не виключає участі у спільному вчиненні ними злочину й інших видів співучасників, які хоча й не є учасниками такої групи, однак їх умислом охоплюється вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб. Як наслідок, можлива така співучасть, яка не підпадає під жодну з форм, указаних у ст. 28 КК (напр., якщо виконавець вчинив умисне вбивство на прохання підбурювача, то має місце співучасть, яка не відображена в ст. 28 КК). Можливість існування такої співучасті, про що зазначається в окремих джерелах, обумовлена передусім вказівкою законодавця у ч. 1 ст. 28 КК на роль співучасника («виконавця») ¹⁰.

Практичне значення вказаного полягає в тому, що в разі, якщо у вчиненні умисного злочину спільно брали участь два чи більше суб'єктів злочину, серед яких тільки один із них був виконавцем цього злочину, то незалежно від того, що змова на його вчинення була досягнута заздалегідь (поперед-

⁸ Постанова ККС ВС у справі № 737/98/14 від 10 верес. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84418298> (дата звернення: 15.05.2020).

⁹ Постанова ККС ВС у справі № 221/3264/16-к від 4 берез. 2020 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88103330> (дата звернення: 15.05.2020).

¹⁰ Гродецький Ю. В., Мохончук П. С. Вчинення злочину групою осіб без попередньої змови. Вісник Асоціації кримінального права України: електрон. наук. вид. 2018. Вип. 2 (11). С. 49–61. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/03_Mohonchuk.pdf (дата звернення: 15.05.2020).

ньо), такий злочин не буде вважатися вчиненим за попередньою змовою групою осіб, що виключає інкримінування винним такої кваліфікуючої ознаки (за її наявності в статті) або обтяження покарання за п. 2 ч. 1 ст. 67 КК. Така позиція очевидно більш сприятлива для сторони захисту. Така співучасть може бути врахована тільки як характеристика тяжкості вчиненого (п. 3 ч. 1 ст. 65 КК).

2. Чи визнається «принцип матрьошки»?

Одне з дискусійних питань доктрини кримінального права полягає в співвідношенні окремих форм співучасті, вказаних у ст. 28 КК, між собою за обсягом понять. Найбільш поширений підхід – розгляд їх співвідношення за «принципом матрьошки»¹¹, згідно якого: 1) форми співучасті в ст. 28 КК розташовані в певній послідовності – за ступенем стійкості та суспільної небезпечності – від менш небезпечної форми («вчинення групою осіб») до найнебезпечнішої («вчинення злочинною організацією»); 2) менш небезпечна форма за своїми ознаками повністю входить до більш небезпечної форми. Останнім часом цей принцип зазнав суворої критики, заснованої передусім на формальній критерії – якщо згідно ч. 1 ст. 28 КК відсутність попередньої змови є обов'язковою ознакою «вчинення групою осіб», то у ч. 2 ст. 28 КК навпаки – обов'язковою ознакою «вчинення за попередньою змовою групою осіб» є наявність попередньої змови. За такого підходу дія «принципу матрьошки» обмежуються тільки трьома формами співучасті, передбаченими частинами 2–4 ст. 28 КК.

І хоча поставлене питання безпосередньо не було предметом розгляду (не складало зміст касаційних скарг), аналіз постанов ККС у справах про заподіяння умисного тяжкого тілесного ушкодження за кваліфікуючої ознаки «вчинення групою осіб» (ч. 2 ст. 121 КК), тобто за найменш небезпечної фо-

¹¹ Див. напр.: Баулін Ю. В. Проблеми кваліфікації злочинів, вчинених злочинною організацією. *Проблеми відповідальності за злочини проти громадської безпеки за новим Кримінальним кодексом України*: матеріали міжнарод. наук.-практ. семінару (Харків, 1–2 жовт. 2002 р.). Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2003. С. 165; Навроцький В. О. *Основи кримінально-правової кваліфікації*: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. С. 260–261.

рми співучасті, демонструє прихильність касаційної інстанції усталеному підходу. У постановах від 21 травня 2019 р. (справа № 753/19705/16-к)¹² та від 8 жовтня 2019 р. (справа № 703/561/16-к)¹³ ККС спершу зазначає, що за ч. 2 ст. 121 КК ознакою кваліфікованого тяжкого тілесного ушкодження є завдання його групою осіб, де кожна з цих осіб є співвиконавцем злочину, тобто безпосередньо вчиняє дії, спрямовані на заподіяння таких ушкоджень. Далі, аналізуючи висновки судів попередніх інстанцій, ККС погоджується з тим, що така кваліфікуюча ознака може означати і вчинення умисного тяжкого тілесного ушкодження за попередньою змовою групою осіб, вказуючи на необхідність встановлення домовленості групи щодо всіх істотних елементів злочину і відображення такої кваліфікуючої ознаки у формулюванні обвинувачення. У постанові від 17 грудня 2019 р. у справі № 725/3215/17, у якій було оскаржено засудження винних за умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене групою осіб, та хуліганство, вчинене групою осіб, ККС у відповідь на доводи захисників щодо недопустимості ставлення в вину засудженим такої форми як «вчинення за попередньою змовою групою осіб» указує, що злочинні дії обґрунтовано кваліфіковані за ознакою «вчинені групою осіб», а не «вчинення за попередньою змовою групою осіб», оскільки диспозиції статей інкримінованих обвинуваченому злочинів не містять *відповідної* кваліфікуючої ознаки¹⁴. У цій постанові касаційна інстанція дотримується простого, але справедливого принципу – якщо обтяжується відповідальність за «вчинення групою осіб», що охоплюється однойменною кваліфікуючою ознакою, то тим більше така кваліфікуюча ознака, за відсутності диференціації за іншими формами співучасті, охоплює і «вчинення групою осіб за попередньою змовою».

¹² Постанова ККС ВС у справі № 753/19705/16-к від 21 трав. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82316066> (дата звернення: 15.05.2020).

¹³ Постанова ККС ВС у справі № 703/561/16-к від 8 жовт. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85009877> (дата звернення: 15.05.2020).

¹⁴ Постанова ККС ВС у справі № 725/3215/17 від 17 груд. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86607525> (дата звернення: 15.05.2020).

Такий підхід явно більш сприятливий для сторони обвинувачення і його практичне значення полягає в можливості інкримінування особі кваліфікуючої ознаки «вчинення групою осіб (без попередньої змови)» й тоді, коли така попередня змова мала місце.

3. На якій стадії можлива змова?

У доктрині кримінального права на це питання дається однозначна відповідь – для наявності такої форми співучасті, як вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб, змова (угода, домовленість про спільне вчинення) має виникнути до початку виконання об'єктивної сторони¹⁵. Останнє (виконання об'єктивної сторони) характеризує виключно стадії замаху на злочин або закінченого злочину, що автоматично виключає вказану форму співучасті в разі досягнення змови на цих стадіях. Разом з тим, ККС при розгляді різних категорій справ і у складі різних палат сформулював доволі суперечливу правову позицію. Так, перша судова палата ККС у постанові від 10 вересня 2019 р. (справа № 737/98/14) щодо оскарження кваліфікуючої ознаки «вчинення за попередньою змовою групою осіб» при вчиненні умисного вбивства сформулювала таку позицію: «Домовитись про спільне вчинення злочину заздалегідь означає дійти згоди щодо його вчинення до моменту виконання його об'єктивної сторони. Таким чином, ця домовленість можлива на стадії до готування злочину, а також у процесі замаху на злочин. (...) Діючи як співвиконавці, такі особи можуть разом розпочинати виконання об'єктивної сторони злочину або долучатися до злочину, вчинення якого іншим співвиконавцем вже розпочалося, але ще не закінчилося. Дії таких осіб мають бути погоджені стосовно об'єкта та об'єктивної сторони злочину, і ці особи повинні усвідомлювати, що діють спільно для досягнення єдиного зло-

¹⁵ Див. напр.: Дудоров О. О. Група осіб за попередньою змовою як форма співучасті в злочині. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2015. № 3. С. 131. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_3_22 (дата звернення: 15.05.2020); Орловський Р. С. Вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки*. Киев, 2014. Т. 27, № 1. С. 188.

чинного результату та охоплені спільним умислом»¹⁶. Пізніше й Друга судова палата ККС у постанові від 14 листопада 2019 р. (справа № 710/439/17) в контексті оскарження такої ж кваліфікуючої ознаки, але вже при вчиненні грабежу, зазначила: «домовитись про спільне вчинення злочину заздалегідь – означає дійти згоди щодо його вчинення до моменту виконання його об'єктивної сторони. Таким чином, ця домовленість можлива на стадії доготування злочину, а також у процесі замаху на злочин»¹⁷.

Позиція про те, що при вчиненні злочину за попередньою змовою групою осіб, змова між двома особами на його вчинення може виникнути навіть після того, коли одна із них вже розпочала виконання об'єктивної сторони, викликає здивування. Вона входить в суперечність як з положеннями кримінального закону (зі словами з ч. 2 ст. 28 КК «...які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне його вчинення»), так і з загальноприйнятими положеннями доктрини кримінального права. Подальше застосування такого підходу призведе до ототожнення двох форм співучасті, передбачених частинами 1 і 2 ст. 28 КК та de-facto до розширення змісту норм, що передбачають кваліфікуючу ознаку «вчинення з попередньою змовою групою осіб». Залишається сподіватися на те, що судді-верховники заховали у цих формулюваннях якийсь інший смисл, що з урахуванням контексту використання може стати прийнятним.

4. Чи може містити формула кваліфікації посилання на ст. 28 КК?

Завершальний етап кваліфікації злочину звичайно включає в себе складання юридичного формулювання обвинувачення та формули кваліфікації. Вони відображають одне й те саме, але з різних сторін та з різним ступенем конкретизації. Формула кваліфікації є сукупністю літерно-цифрових позначень, які вказують на ті норми Особливої та Загальної частин КК, що перед-

¹⁶ Постанова ККС ВС у справі № 737/98/14 від 10 верес. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84418298> (дата звернення: 15.05.2020).

¹⁷ Постанова ККС ВС у справі № 710/439/17 від 14 листоп. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85678645> (дата звернення: 15.05.2020).

бачають вчинене особою діяння. У свою чергу формулювання обвинувачення розшифровує та деталізує формулу кваліфікації, повною мірою описуючи все, що інкримінується особі. Традиційно в більшості вітчизняних правничих шкіл майбутніх юристів продовжують муштрувати правилу, що у формулі кваліфікації злочину допустимо посилатися тільки на три статті Загальної частини КК – ст. 14 (готування до злочину), частини 2 або 3 ст. 15 (замах на злочин) та частини 3, 4 і 5 ст. 27 КК (організатор, підбурювач і пособник). Натомість вищий судовий орган допускає різні варіанти побудови формули кваліфікації, складені судами першої та апеляційної інстанцій. Так, правильно визнано кваліфікацію за ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 203-2 КК – зайняття гральним бізнесом за попередньою змовою групою осіб (справа № 711/8582/16-к від 10 грудня 2019 р.)¹⁸, за ч. 1 ст. 28, п. 7 ч. 2 ст. 115 КК – умисне вбивство з хуліганських мотивів, вчинене групою осіб (справа № 263/11178/14к від 3 жовтня 2019 р.)¹⁹. Перелік прикладів можна продовжити. Очевидно, що для ККС не є принциповим відображення / невідображення у формулі кваліфікації посилання на ст. 28 КК у тих випадках, коли це не призводить до неправильного по суті застосування закону про кримінальну відповідальність. Визначальним проте є формулювання обвинувачення, котре має бути повним та адекватно відображати встановлені судом кримінально-значущі ознаки. Недотримання правил складання формули кваліфікації вказує на неправильне застосування закону про кримінальну відповідальність тільки у випадку, якщо вона суперечить формулюванню обвинувачення та впливає на його обсяг та відповідальність.

Висновки. Огляд практики вищої судової інстанції показує, що в контексті аналізу вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб, судова практика: 1) вважає цю форму співучасті простою, тобто всі учасники групи

¹⁸ Постанова ККС ВС у справі № 711/8582/16-к від 10 груд. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86333728> (дата звернення: 15.05.2020).

¹⁹ Постанова ККС ВС у справі № 263/11178/14к від 3 жовт. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84941698> (дата звернення: 15.05.2020).

при вчиненні злочину є співвиконавцями; 2) послуговується класичним розумінням «принципу матрешки» при співвідношенні вказаних у ст. 28 КК форм співучасті між собою; 3) заклала основи для розширення обсягу поняття «за попередньою змовою групою осіб», демонструючи можливість виникнення такої змови вже на стадії виконання об'єктивної сторони (замаху на злочин); 4) не вважає принциповим використання/не використання посилання на відповідну частину ст. 28 КК при складанні формули кваліфікації злочину.

Список використаних джерел

1. Баулін Ю. В. Проблеми кваліфікації злочинів, вчинених злочинною організацією. *Проблеми відповідальності за злочини проти громадської безпеки за новим Кримінальним кодексом України*: матеріали міжнар. наук.-практ. семінару (Харків, 1–2 жовт. 2002 р.). Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2003. С. 163–165.
2. Гродецький Ю. В., Мохончук П. С. Вчинення злочину групою осіб без попередньої змови. *Вісник Асоціації кримінального права України: електрон. наук. вид.* 2018. Вип. 2 (11). С. 49–61. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/03_Mohonchuk.pdf (дата звернення: 15.05.2020).
3. Дудоров О. О. Група осіб за попередньою змовою як форма співучасті в злочині. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.* 2015. № 3. С. 130–138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_3_22 (дата звернення: 15.05.2020).
4. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
5. Орловський Р. С. Вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского.* Серія: Юридические науки. Киев, 2014. Т. 27, № 1. С. 187–193.
6. Постанова ККС ВС у справі № 221/3264/16-к від 4 берез. 2020 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88103330> (дата звернення: 15.05.2020).
7. Постанова ККС ВС у справі № 243/3885/14 від 8 листоп. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78111237> (дата звернення: 15.05.2020).
8. Постанова ККС ВС у справі № 263/11178/14к від 3 жовт. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84941698> (дата звернення: 15.05.2020).
9. Постанова ККС ВС у справі № 357/14244/15-к від 24 трав. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74342460> (дата звернення: 15.05.2020).
10. Постанова ККС ВС у справі № 470/857/16-к від 26 лют. 2020 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88016802> (дата звернення: 15.05.2020).

11. Постанова ККС ВС у справі № 703/561/16-к від 8 жовт. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85009877> (дата звернення: 15.05.2020).
12. Постанова ККС ВС у справі № 710/439/17 від 14 листоп. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85678645> (дата звернення: 15.05.2020).
13. Постанова ККС ВС у справі № 711/8582/16-к від 10 груд. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86333728> (дата звернення: 15.05.2020).
14. Постанова ККС ВС у справі № 725/3215/17 від 17 груд. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86607525> (дата звернення: 15.05.2020).
15. Постанова ККС ВС у справі № 733/249/16-к від 24 жовт. 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77459293> (дата звернення: 15.05.2020).
16. Постанова ККС ВС у справі № 737/98/14 від 10 верес. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84418298> (дата звернення: 15.05.2020).
17. Постанова ККС ВС у справі № 753/19705/16-к від 21 трав. 2019 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82316066> (дата звернення: 15.05.2020).
18. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: постанова Пленуму ВСУ від 7 лют. 2003 р. № 2 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03> (дата звернення: 15.05.2020).

REFERENCES

1. Baulin, Yu.V. (2003). Problemy kvalifikatsiyi zlochyniv, vchynenykh zlochynnoyu orhanizatsiyeyu. *Problemy vidpovidal'nosti za zlochyny proty hromads'koyi bezpeky za novym Kryminal'nym kodeksom Ukrayiny: materialy mizhnar. nauk.-prakt. seminaru (Kharkiv, 1–2 zhovt. 2002 r.)*. Kharkiv: Skhidno-rehional'nyy tsentr humanitarno-osvitnikh initsiatyv, 163–165 [in Ukrainian].
2. Grodetskiy, Yu.V., Mokhonchuk, P.S. (2018). Vchynennya zlochynu hrupoyu osib bez poperedn'oyi zmovy. *Visnyk Asotsiatsiyi kryminal'noho prava Ukrayiny, issue 2 (11), 49–61*. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/03_Mohonchuk.pdf [in Ukrainian].
3. Dudorov, O.O. (2015). Hrupa osib za poperedn'oyu zmovoyu yak forma spivuchasti v zlochyni. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Yurydychni nauky, 3, 130–138*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_3_22 [in Ukrainian].
4. Navrots'kyu, V.O. (2006). *Osnovy kryminal'no-pravovoyi kvalifikatsiyi*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
5. Orlovs'kyu, R.S. (2014). Vchynennya zlochynu za poperedn'oyu zmovoyu hrupoyu osib. *Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsyonal'noho unyversyteta ym. V. Y. Vernadskoho. Seryya: Yurydycheskye nauky*. Kyev, Vol. 27, 1, 187–193 [in Ukrainian].
6. Postanova KKS VS u spravi № 221/3264/16-k vid 4 berez. 2020 r. (2020). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88103330>.
7. Postanova KKS VS u spravi № 243/3885/14 vid 8 lystop. 2018 r. (2018). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78111237>.

8. Postanova KKS VS u spravi № 263/11178/14k vid 3 zhovt. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84941698>.
9. Postanova KKS VS u spravi № 357/14244/15-k vid 24 trav. 2018 r. (2018). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74342460>.
10. Postanova KKS VS u spravi № 470/857/16-k vid 26 lyut. 2020 r. (2020). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88016802>.
11. Postanova KKS VS u spravi № 703/561/16-k vid 8 zhovt. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85009877>.
12. Postanova KKS VS u spravi № 710/439/17 vid 14 lystop. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85678645>.
13. Postanova KKS VS u spravi № 711/8582/16-k vid 10 hrud. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86333728>.
14. Postanova KKS VS u spravi № 725/3215/17 vid 17 hrud. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86607525>.
15. Postanova KKS VS u spravi № 733/249/16-k vid 24 zhovt. 2018 r. (2018). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77459293>.
16. Postanova KKS VS u spravi № 737/98/14 vid 10 veres. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84418298>.
17. Postanova KKS VS u spravi № 753/19705/16-k vid 21 trav. 2019 r. (2019). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82316066>.
18. Pro sudovu praktyku v spravakh pro zlochyny proty zhyttya ta zdorov'ya osoby: postanova Plenumu VSU vid 7 lyut. 2003 r. № 2 (2003). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>.

Рубащенко Н. А. Совершение преступления по предварительному сговору группой лиц: обзор практики Кассационного уголовного суда

Анализируются правовые позиции высшей судебной инстанции, касающиеся такой формы соучастия, как «совершение преступления по предварительному сговору группой лиц». Эта форма соучастия уже давно является наиболее дискуссионной как в теоретической, так и в практической плоскости. В статье проводится обзор отдельных постановлений Кассационного уголовного суда в составе Верховного Суда за последние несколько лет.

Исследование структурируется на основе постановки ключевых вопросов, которые дискутируются в доктрине уголовного права: 1) сложной или простой эта форма соучастия; 2) работает ли «принцип матрешки» и как именно; 3) на какой стадии может возникнуть предварительный сговор; 4) как составлять формулу квалификации при наличии указанной формы соучастия.

Ключевые слова: формы соучастия, предварительный сговор, совершение преступления по предварительному сговору группой лиц, судебная практика.

Rubashchenko M. A. Crime by a group of persons upon a preliminary conspiracy: review of the practice of the Court of Cassation

The author analyzes the legal definitions of the highest court regarding such a form of complicity as «commission of a crime by prior conspiracy by a group of persons». This form of complicity has long been the most controversial in both theoretical and practical terms. The article reviews individual judgments of the Cassation Criminal Court as part of the Supreme Court over the past few years.

The study is structured on the basis of key questions that are discussed in the doctrine of criminal law: 1) this form of complicity is simple or complex; 2) whether the «principle of nesting dolls» works and how exactly; 3) at what stage a preliminary conspiracy may arise; 4) how to draw up a qualification formula in the presence of the specified form of complicity.

A review of the practice of the highest court shows that, in the context of the analysis, the commission of a crime by prior conspiracy by a group of people, the judicial practice: 1) considers this form of complicity simple, that is, all members of the group when committing a crime are co-executors; 2) uses the classical understanding of the «principle of nesting dolls» with the correlation of the forms of complicity referred to in Art. 28 of the Criminal Code; 3) lays the foundation for expanding the scope of the concept of «by prior conspiracy by a group of persons» and demonstrates the possibility of such conspiracy at the stage of attempted crime; 4) does not consider it fundamental to use / not use the link to the relevant part of Art. 28 of the Criminal Code in the preparation of the formula for qualifying a crime.

Key words: *group of persons upon a preliminary collusion, forms of complicity in a crime, preliminary conspiracy, judicial practice.*